

L'ESCALA DE LA VIDA
COL·LECCIÓ FRANCESC PUJOLS

Els dies apocalíptics

Francesc Pujols en guerra

Francesc Pujols
i Morgades
Autor

Francesc Canosa
Farran
Estudi i edició

f
FONOLL

(LA MIRA)

L'escala de la vida. Col·lecció Francesc Pujols
ha estat ideada per *LA MIRA*.

1a edició: desembre de 2022

© **dels articles:**

Fundació Francesc Pujols

© **de l'estudi i l'edició del text:**

Francesc Canosa Farran

© **de les característiques d'aquesta edició:**

Editorial Fonoll

Assessorament lingüístic:

Ivette Piñol (GroWords Serveis Lingüístics)

Assistent de documentació:

Oriol Leonart Padrell

Disseny de la col·lecció i de la coberta:

Arnau Torrente Capdevila

Disseny de l'interior i maquetació:

Núria Mirada (La Mirada Gràfica)

Impressió:

Anfigraf Indústria Gràfica

Editat per:

Editorial Fonoll, SL

C/ Prat de la Riba, 128 · 25430 Juneda

www.editorialfonoll.cat

ISBN: 978-84-124015-4-7

Dipòsit legal: L 924-2022

Advertiment legal: És rigorosament prohibida, sense l'autorització dels titulars dels *copyrights*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic.

Amb el suport de: Fundació Francesc Pujols

Índex

Introducció 9

Mort real del pernil del país atrapat entre dos llesques caníbals 9

Bibliografia 45

▮ Els dies apocalíptics. Francesc Pujols en guerra 47

Nota de l'editor 48

El centenari de Fortuny. Francesc Pujols, per celebrar-ho, proposa que sigui portat el cos a Catalunya 49

El centenari de Fortuny. Francesc Pujols proposa que amb aquest motiu hom erigeixi monuments funeraris als renovadors de la pintura catalana 52

Catalunya i Andalusia 55

La catalanitat de Ramon Llull 62

La descoberta i l'invent 65

La descoberta dels àngels 68

L'hegemonia ilergeta en la política catalana 71

El «Tot pagat» de Francesc Pujols 75

Els focs de Sant Jaume 80

El concepte de pàtria 84

La religió de Francesc Pujols 87

Geografia Espiritual de Catalunya

Pròleg 90

I - El dret català i la música catalana 95

II - La pintura catalana 98

III - La llengua catalana 101

IV - La ciència catalana 105

V - La religió catalana	108
VI - L'ànima catalana	112
VII - La política catalana	117
VIII - El seny català	122
IX - La missió catalana	126
X - La missió catalana. Ramon Llull, l'home del dia	130
XI - La cruïlla catalana. Del pol nord a l'equador	135
XII - La creu catalana	140
XIII - Ramon Llull i Cristòfor Colom	144
XIV - Amèrica i Catalunya	149
La transformació d'Espanya	154
L'amor i l'amistat. Carta oberta a Mercè Rodoreda	158
La Filial	163
El sermó de Salomó	167
Alemanya i Catalunya	171
La Hiparxiologia i l'Hiparxiologi	174
L'altra vida	177
Serafi Pitarra	180
L'honor femení. Carta oberta a Anna Murià	184
<i>Aloma</i>	189
Política i religió	193
Els profetes penedits	196
Realitat i aparença	200
Bruno i Descartes	203
Monoteisme i politeisme	206

Els dies apocalíptics

Francesc Pujols i Morgades

Nota de l'editor

Els articles que conformen aquest llibre van ser publicats al *Diari de Catalunya*, d'on els hem transcrit directament. En alguns hi trobareu buits enmig del text que hem indicat amb aquest signe: [ ] i que assenyala que la transcripció fa un salt endavant.

La intervenció s'ha limitat a l'actualització del text d'acord amb l'*Ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans* (2016) i la regularització de l'ortotipografia amb la finalitat de facilitar-ne la lectura. Hem respectat, doncs, l'estil de Francesc Pujols, tot i que s'han corregit usos verbals incorrectes com «tenir que» o «tenir de» i hem retornat a la llengua original els noms i els cognoms que s'havien traduït. D'altra banda, hem mantingut en majúscules paraules com «En», «Rei» i «President», considerant que eren grafies característiques de l'època.

El centenari de Fortuny

Francesc Pujols, per celebrar-lo, proposa que sigui portat el cos a Catalunya

Tres genis universals, entre altres eminències, deu la nostra Catalunya a la ciutat de Reus, que si moltes vegades ha estat la segona ciutat de la nostra terra per la població, després de Barcelona, podem dir que ha estat la primera en proporció que ha produït més figures de valor humà entre nosaltres.

Els tres genis universals són el general Prim, el pintor Fortuny i l'arquitecte Gaudí.

D'aquests tres genis només en reposa a la nostra terra, al costat de Mossèn Cinto Verdaguer i de l'Àngel Guimerà i d'altres grans catalans, el gran arquitecte de l'univers, que nosaltres anomenem així, perquè va donar vida a l'arquitectura quan aquest art l'havia perdut a tot el món. Ens referim a l'autor de la Sagrada Família i altres obres renovadores que ha deixat.

Els altres dos, En Prim reposa a Madrid i En Fortuny a Roma. L'un a la ciutat que fins ara ha estat la capital del centralisme polític, i l'altre a la ciutat que encara és la capital del centralisme religiós. Deia l'Almirall que la missió de Catalunya era lluitar contra el centralisme de Madrid i el centralisme de Roma.

Fa molts anys que l'Àngel Guimerà, el gran Guimerà, el gran patrici i el gran poeta, acabava la seva oda dedicada a Prim, amb aquests quatre versos:

Glòria en nom de la terra que et nodria
i reclama el teu cos, que és d'ella sols.
Tu que carn de sa carn vas ser un dia
tens de ser en avant pols de sa pols.

Evocant aquesta quarteta poètica que podria ésser l'epitafi de la tomba catalana del general Prim, transformador de la monarquia absolutista castellana en monarquia constitucional catalana, ara, nosaltres, amb motiu del centenari de la naixença del pintor Fortuny, que s'escau el dia 11 de juny que comença, demanarem que per a celebrar-lo dignament i profundament, que el cos sigui portat d'Itàlia a Catalunya, i aplicant els versos que amb la mateixa intenció l'Àngel Guimerà dedicava al general Prim, al gran Fortuny diem:

Glòria en nom de la terra que et nodria
l'ha reclamat el cos que ella tant vol.
Tu que llum de sa llum vas ser un dia
has d'ésser en avant sol de son sol.

En Fortuny, dèiem en la conferència que li vam dedicar darrerament, és el pintor de la llum, que va néixer a la ciutat de la llum, el mes de la llum, que és el juny, i morí el mes de novembre, que és el mes dels morts, una tarda de tardor, quan semblà que la llum morí, encara que la llum tornà a néixer com el pintor que la va pintar, portant la llum catalana a la llum universal.

El centenari de Fortuny

Que Catalunya es prepari a celebrar el naixement del qui ni la mort li va poder apagar la vida.

04/01/1938

El centenari de Fortuny

Francesc Pujols proposa que amb aquest motiu hom erigeixi monuments funeraris als renovadors de la pintura catalana

Tractant-se de la celebració d'un natalici, sembla que és més propi parlar de bressols que de tombes. No oblidem, però, que es tracta de la celebració del natalici d'un mort i enterrat, i que si volem realitzar la idea que jo proposo de portar el cos de Roma a Catalunya, el primer que hem de fer és erigir-li una tomba.

No oblidem tampoc que el bressol de Fortuny va ésser la tomba de la seva mare. En commemorar el naixement del fill, hem d'evocar per força la mort de la mare, perquè no tan sols ens el va donar, sinó que va morir per donar-nos-el.

Però no és tan sols la tomba de Fortuny que Catalunya deu a la pintura catalana, sinó les tombes als que la van renovar, com veurem de seguida, estudiant la història de l'art català.

Després de l'esclat lluminós pictòric de l'època de Fortuny, on van brillar tants pintors catalans, Catalunya, que és tan pintora que fins ha fet de la pintura el seu art nacional, va caure, com la major part dels països, en la pintura acadèmica, convencional i amanerada que perd tota vida i deixa l'art en fórmules buides.

Calia ressuscitar-la, i a la terra dels pintors no en van faltar per intentar-ho. En Casas i en Rusiñol van ésser els primers en l'intent de retornar-la als principis vitals que havia anat perdent. En començar, al bell mig de l'escàndol general, van reeixir en certa manera a renovar-la, però l'esforç de joventut d'aquells dos pintors memorables, tendre i delicat com era, va esdevenir feble, tant en l'un com en l'altre, i van acabar l'obra, caient en els mateixos vicis de principi que volien combatre.

L'esforç d'en Casas i d'en Rusiñol va ésser continuat més geníalment per dos pintors que, vivint independentment de tot el moviment nostrat, no es preocupaven de res més que de l'obra pròpia, sense visions a l'estat general de la nostra pintura. Aquests pintors, que avui, per sort, encara pinten gloriósament, són en Joaquim Mir i l'Hermen Anglada.

Però el temperament formidablement revolucionari i conservador alhora d'aquests dos grans genis catalans ha lluitat i ha vençut, dintre les formes de l'evolució artística, sense preocupacions renovadores, i més que renovar la pintura catalana no ha fet més que enriquir-la amb nous tresors dignes continuadors dels Fortuny, Martí i Alsina, Torrecassana, avui ja reivindicat, i altres.

La renovació intentada per en Casas i en Rusiñol estava destinada a dos joves amics, que havien de treballar i lluitar com a germans, tal com havien fet els seus predecessors, que es van quedar a mig camí. En Nonell i en Casals van ésser els qui van assolir la renovació completa. Després d'ells dos, la pintura catalana ha seguit un camí de nova vitalitat. El canvi radical que ha tornat a la nostra pintura la vida que va perdre arrenca d'en Nonell i d'en Casals.

Llur glòria no és universal com la de Fortuny, però dintre casa nostra és molt més transcendental que l'obra de Fortuny en el món.

Amb motiu del centenari del fill de Reus, crec que seria altament oportú erigir dos monuments funeraris que ajuntessin en la mort els que van estar sempre junts en vida per la renovació intensa de la nostra pintura.

En el primer monument hi podria haver les tombes d'en Casas i d'en Rusiñol, i en el segon, les d'en Nonell i d'en Canals.

Un altre pintor modern, que sense cap propòsit de renovació, seguint la independència individual d'un Mir i d'un Anglada, al revés dels Casas, Rusiñols, Nonells i Canals, que pensaven en la renovació total, va viure solitari i desconegut, i va deixar una pintura vital i nova. És el pintor Francesc Gimeno, avui conegut i emotivament estimat i admirat, gràcies als esforços de l'eminent Joan Mates, que l'ha estudiat pregonament i l'ha fet conèixer als que l'ignoràvem. Catalunya no pot oblidar en la mort al que va oblidar en vida. A l'hora de commemorar el natalici del gran Fortuny, no hem d'oblidar els oblidats. En el moment en què hom demana igualtat entre els diferents, és molt del cas demanar igualtat entre els que són iguals.

14/01/1938

Catalunya i Andalusia

Anit, davant el micròfon de la Direcció General de Radiodifusió de Catalunya, el nostre benvolgut col·laborador Francesc Pujols pronuncià una interessantíssima conferència sobre el tema «Catalunya i Andalusia».

El culte escriptor i filòsof digué:

Caríssims auditors i formosíssimes audidores, encara que malauradament no en veig cap. La darrera vegada que vaig tenir l'honor i el plaer d'adreçar-vos la paraula des del mateix micròfon d'aquest simpàtic i confortable locutori, us vaig recordar la influència catalana en la política espanyola, que ja sabeu que fa anys que estudio, entre altres estudis que faig —tot sigui per Catalunya—, perquè em refio més de Catalunya que dels catalans.

Una de les moltes objeccions, perquè d'objeccions mai no en falten, que hom va tenir a bé fer-me quan vaig començar a donar a conèixer la història de la nostra hegemonia en l'Espanya moderna, va ésser la que contrastava amb la positiva influència que la nostra terra ha tingut amb la llista dels andalusos que han governat precisament aquesta Espanya moderna, que va del primer dia del segle passat a l'hora que ara tocaria si jo no parlés.

De moment, podem dir i veure que Andalusia, la terra de la Verge Santíssima, i Catalunya, la terra de la blasfèmia contra Déu, no tenen relació política constant. Viuen ben lluny l'una de l'altra. Andalusia, situada al sud d'Espanya, va fent el seu camí damunt la terra, ben apartada de Catalunya, situada al nord de la mateixa península, completada per Portugal, terra peninsular de la qual algun dia ens plauria parlar si l'autoritat ens ho permetés. Allí, a la terra andalusa, no s'hi creen ni s'hi provoquen aquests moviments ideològicament i passionalment sistemàtics que formen el teixit del tapís històric de l'Espanya moderna. Allunyada del tot, Andalusia té de tant en tant convulsions de foguera andalusa que s'encenen i s'apaguen com les estrelles anomenades noves que ixen de tant en tant al cel. L'Andalusia actual, plena de febre, no és l'Andalusia del segle *vxii*, que va dominar Espanya, quan Catalunya encara no es volia imposar i es limitava a defensar-se com es resignava a dir Pau Claris, que veia venir el triomf de Catalunya damunt Castella.

Però, en efecte, si estudiem la història moderna d'Espanya, hi trobarem una sèrie de polítics andalusos que arriben a dominar Espanya amb una influència capital.

Com s'explica, doncs, que essent la nostra Catalunya la que dona l'impuls polític a tot Espanya i que Andalusia estant inhibida, siguin els andalusos els que presideixin els moviments de la política espanyola engendrats a Catalunya? L'explicació és molt senzilla. Hi ha una llei de la història actual espanyola, que fa molts anys que dura, que demostra que cada vegada que Catalunya no troba l'home que representa i encarna el moviment polític que ella crea i pareix, surt un andalús a representar-lo i encarnar-lo. Atenció, catalans; atenció, catalans i andalusos.

Si estudiem les figures andaluses que han presidit moviments espanyols, veurem sense cap esforç, sense fàtica, que diuen els italians, que cap no té les arrels a la terra andalusa, sinó que tots la tenen a la terra catalana, que ens ha vist néixer a nosaltres, com ha vist néixer tots els moviments polítics espanyols del segle passat i del present. Anem a fer-ho veure, que serà tan senzill com sorprenent. Prepareu-vos a veure les més grans sorpreses amb la més gran senzillesa del món.

Comencem pel començament i anem a pams. El moviment constitucionalista que, com sabeu els que no ho ignoreu, va consistir a portar a la monarquia absolutista castellana, que dominava Espanya, els principis constitucionals de la monarquia catalano-aragonesa, és presidit i induït per dos catalans, que l'un té el nom a un carrer de Barcelona. L'un és el Doctor Dou, carrer del Doctor Dou, que fa cantonada amb el carrer de Fortuny, un altre català que, encara que no té res a veure amb la política, perquè va ésser pintor, ha d'ésser, aquest any, commemorat per Catalunya, perquè fa cent anys que va néixer. L'altre català, de l'època constitucionalista, és l'Antoni de Capmany. No sé si tots el coneixeu, però ara no és hora de parlar-ne. Ni el Doctor ni en Capmany són polítics. Més teòrics que pràctics i més savis que actius, es limiten a fer triomfar la ideologia catalana a les Corts de Cadis. El català destinat a encarnar a Espanya el constitucionalisme i fer-lo triomfar tot just neix. El que ha d'ésser el general Prim, algú ara ignorant qui era, li hauria tirat l'estàtua a terra, neix a Reus, mentre les Corts de Cadis estan reunides. El moviment constitucionalista català té l'heroi al bressol lligat amb els bolquers. No té l'home adequat, encara, per encarnar el moviment, i Andalusia, la generosa Andalusia, enamorada de l'ideal català, veient que la

nostra terra no dona l'home, ens dona el granadí Martínez de la Rosa, el romàntic introduïdor del romanticisme a Espanya, el poeta que dona la teoria i la pràctica de l'art novel·lesc, nascut a Alemanya i a França en aquells dies. Martínez de la Rosa plasma i proclama l'Estatut Reial que resum tot el regateig entre la monarquia absoluta castellana i el sentit liberal català.

Passen els anys. En Prim esdevé l'heroi i fa triomfar el principi constitucional, canviant de soca i arrel la dinastia espanyola. Però en Prim, com sabeu, és assassinat, i la monarquia que ell ha portat mor de la mateixa ferida. Ve la República. Són dos catalans els que la porten. En Figueres i en Pi i Margall. Però també més teòrics que pràctics, encara que més atrevits que el Doctor Dou i en Capmany, tampoc no poden encarnar la política que representen. Són dos andalusos els que venen a representar a Catalunya el govern d'Espanya, ple de les idees republicanes nascudes a l'Empordà. Aquests dos andalusos són en Salmerón i en Castelar, fill d'Almeria l'un i de Cadis l'altre.

Però la Primera República Espanyola, d'arrel catalana, no s'aguantava. Vol créixer massa de pressa i mor. El moviment constitucionalista, penetrant pertot, arriba a influir en el sentit de la monarquia castellana, que transigeix en la persona d'Alfons XII. Dos catalans, des de Madrid i sobretot des de Catalunya —a Madrid, des de *La Época* i a Barcelona des d'*El Brusi*—, prediquen la unió del constitucionalisme català amb la monarquia borbònica. Però aquests dos catalans, com els esmentats suara, també més teòrics que pràctics, en Mañé i Flaquer i en Duran i Bas, no tenen prou força per simbolitzar i realitzar en carn i ossos el moviment que creen. Un altre andalús, aquesta vegada fill de Màlaga, Antonio

Cánovas del Castillo, encarna el triomf de la ideologia política de Catalunya a Espanya.

La nostra terra, després d'aquest triomf, que per qualsevol altra terra seria el definitiu, en lloc de reposar, comença com els clowns un altre moviment, encara més difícil. A desgrat del que li ha costat, li sembla que no ha fet res. Catalunya, catalans, és així. Abandonant la ideologia triomfal forjada durant tot el segle XIX, en entrar al segle XX comença la seva lluita per implantar a Espanya el nacionalisme i el liberalisme, encarnat en el republicanisme que havia fracassat l'any 73. El nacionalisme troba el seu home a Catalunya mateix, com és molt natural. Tots el coneixeu: és en Francesc Cambó i, per consegüent, no necessita cap andalús. Però el republicanisme tan català, encara que anticatalanista, de moment, però, tan típic del nostre poble, no troba l'home i ha de venir un altre andalús. Aquesta vegada és de l'escola cordovesa. Fins ara ha estat Granada, Almeria, Cadis i Màlaga les que ens han servit l'home. Ara, si la geografia no ens falla, en sabem molt poca, és La Rambla, província de Còrdova, la que ens dona l'home. No podem assegurar ni volem saber si La Rambla és la província de Còrdova, però sabem que el que va néixer a La Rambla d'Andalusia estava destinat a dominar a la Rambla de Barcelona. Aquest andalús, catalans, és l'Alejandro Lerroux.

Continuem. L'efervescència nacionalista i republicana en lluita aferrissada a la nostra terra, perquè eren dues forces que lluitaven a mort, no ens entretinguem a fer història, acaba en l'anarquia de la qual els dos moviments antagònics havien sortit i volien sortir, sense sortir-ne.

Les convulsions catalanes són tan intenses que es dibuixa la reacció d'una dictadura. Catalunya, que ho forja tot, la va forjant. Però no troba l'home, no troba el dictador. Andalusia, tan lluny de nosaltres, no ens oblidia. Com sempre amatent, corre a donar-nos el dictador com ens havia donat el demagog que va arribar a ésser emperador del Paral·lel. El general Primo de Rivera, fill de Jerez, capità general de Catalunya, és l'encarregat de representar i encarnar el moviment nascut a Catalunya i projectat a tot Espanya com tots els moviments de l'Espanya moderna.

Diuen que en tauromàquia hi ha l'escola cordovesa i l'escola sevillana. En la tauromàquia política, que és l'art de torejar el poble, Espanya dona també un torero de cada escola, encara que ni l'un hagi nascut a Còrdova, ni l'altre hagi nascut a Sevilla. Catalunya ha d'agrair la bona voluntat.

Ve el triomf esclatant d'en Francesc Macià, que, unint el nacionalisme d'en Cambó i el republicanisme d'en Lerroux, que, després d'haver lluitat tota la vida, es van voler unir a l'hora de la mort, canvia la faç d'Espanya i crea el que tots sabem i veiem. Però en Macià, que encarna tot el sentit del triomf de Catalunya, no pot ésser a tot arreu. Fixat en Catalunya per la seva obra, no pot presidir la república autonomista espanyola que ell ha portat a la llum. Es necessita un home que encarni el moviment triomfal català davant d'Espanya. Qui el donarà? No cal dir-ho, Andalusia, i efectivament, no falla l'home: Alcalà Zamora.

No us tinc de dir res més per convèncer-vos de la llei històrica de què us parlava. Si mireu les figures de la política espanyola,

Catalunya i Andalusia

veureu Andalusia, i si mireu el fons del moviment, que és allí on heu de mirar, si teniu ulls, veureu Catalunya.

19/02/1938

La catalanitat de Ramon Llull

Encara que Mallorca, la sirena del Mediterrani que crida als qui van pel mar a reposar a la terra, posada al mig de l'aigua, és un tros de terra catalana, com el Rosselló de l'altra banda de la muntanya i València de l'altra banda del riu, separada del cor català per les onades del mar, es parlés que ni per la seva fonètica, la qual sona amb les primeres ressonàncies de la llengua italiana, que és la llengua de la música, que comença a ressonar a Mallorca com els violins que s'afinen abans d'alçar el teló, ni pel clima ni per les tendències científiques, artístiques i polítiques, hom pot dir que sigui idèntica a Catalunya.

Així, doncs, ens diran els qui saben que nosaltres diem que el fundador de la ciència universal catalana va ésser Ramon Llull, el gran mallorquí, nat a Mallorca, que la fundació de la ciència que ara modernament podem anomenar Hiparxiologia, no és catalana, sinó mallorquina.

És cert que el fundador va néixer a Mallorca i va parir la ciència a les muntanyes d'aquella illa voltada d'aigua i de llum, la qual, com nosaltres hem dit, és el pedestal del monument que la naturalesa ha erigit al qui en el *Gran Art* la va emmirallar tota —la naturalesa ha donat el pedestal, esperant que els homes facin l'estàtua—, però també és cert que, com tots sabem, Ramon Llull és fill de pares barcelonins, els quals van anar a viure a l'illa després de la conquesta de Mallorca feta pel Rei En Jaume.

Ramon Llull, doncs, era, no sols català, sinó barceloní i si naixia a Mallorca era per obra i gràcia del Rei més gran de la dinastia catalana, l'alt Rei En Jaume el Conqueridor de València i Mallorca.

Ja dèiem en un altre article publicat a *Meridià*, que va ésser molt comentat, que tots els pensadors catalans, els quals han contribuït a la formació de la nostra tradició científica —la més típica i la més enlairada de Catalunya—, han estat de la província de Barcelona i han parlat la fonètica barcelonina, que, segons es veu, és la llengua del món més pròpia per pensar. Es veu que és una llengua que fa pensar. L'excepció de Lluís Vives, el Ramon Llull valencià, el qual parlava en la tan dolça com clara fonètica de l'altra banda de l'Ebre, seguint el mar, dèiem que explica el que a desgrat d'haver estat un dels mantenidors de la nostra tradició científica a les terres de llengua catalana, hagi estat considerat més aviat al costat d'Erasme i de Budeu, que amb Vives formen l'elevadíssima trinitat de l'humanisme del Renaixement, que no al costat de Ramon Llull i altres catalans, els quals han contribuït a la nostra ciència. Però hi ha encara un argument més demostratiu de la catalanitat lul·liana i fins direm barcelonina del fundador de la ciència universal i és que la tradició científica, que la sosté en les nostres terres llemosines, no ha continuat a Mallorca, la llemosina del mar, sinó a la província de Barcelona, al cor mateix de Catalunya, amb el sol ressò de la veu llunyana de Lluís Vives. Ja en l'època passada el continuador de Ramon Llull, el transcendental Ramon Sibiuda, autor de *Llibre de les criatures*, deixeble i seguidor del mestre mallorquí, va néixer a Barcelona. En la Catalunya moderna, Balmes, Llorenç, Comelles i altres van néixer igualment a la província de Barcelona. Nosaltres, ferms continuadors d'aquella ciència, que ha de portar la nostra terra al domini del

món, ciència a la qual hem dedicat tantes hores de tants anys, vam néixer també a Barcelona, al cor mateix de la ciutat, Plaça Reial, avui Plaça Macià, número 10, tercer pis, segona porta. No diem a casa de vostès, perquè fa molts anys que en som fora i després d'haver habitat en altres barris més moderns de la ciutat, ja en fa alguns que vivim a Martorell, l'antiga Telobis dels clàssics, la Torre de les Hores, per poder tenir més lleure i tranquil·litat, per endinsar-nos en les nostres meditacions, les quals procurem que siguin tan altes i tan profundes com podem.

No és Mallorca, ni és València, com no són les terres catalanes de França, a desgrat que Ramon Sibiuda hi va anar a viure i hi va publicar la seva obra, com no són ni les províncies de Girona, Lleida i Tarragona les que continuen el nostre gloriós pensament científic, nat casualment en la més alta glòria a Mallorca. És la província de Barcelona, la qual amb la seva constància i amb la seva insistència, aquella santa insistència que recomana l'Ors, ens ve a demostrar pràcticament que té el privilegi exclusiu de la ciència catalana i que és ella la que l'ha de donar al món, parlant en nom de Catalunya.

Si el fogar que manté el foc del pensament català universal és la província de Barcelona i Ramon Llull té el seu origen en aquest fogar, queda plenament demostrada i vista la catalanitat del geni que va tenir la glòria de néixer a Mallorca, perquè el naixement del destinat d'il·luminar el món al cap de tants segles tingués un bressol de llum, gronxat per les onades que han gronxat el bressol de la civilització humana.

13/03/1938

